19րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3291 ՇԱԲԱԹ 25 ՅՈՒՆԻՍ 1888

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ կը հրատարակուի ամեն Շաբաթ օր։ —Բաժանորդագրութեան պէտքմունք են Պօլսոյ եւ Գաւառաց համար քղրատարութեան ծախքը միասին 50 դրշ։—Վեցամսեայ մէկ հատորդ Օամ. ռակի։ —Ձեռքէ կը ծախուի 40 փարայի։ —Ո եւ է գիր եւ ճամակ պէտք է ուղղել առ Տէր-Խմբագիր Մ. Յ. ՄԷԼԻՔԵԱՆ, Մ. Սարքեան տպարանը, Մէրճան չարշու Բիւշալի Էճէնեան իանն թիւ 20։

ՆԱՄԱԿԱՆԻ

ԻԳ.

.....Բաբելամ,

Վերջապէս լուծուեցաւ Տ. Ճարուխիւն Պատրիարքի հրաժարման խնդիրն։ Վեհ. Սուլթանն ընդունեց նորա հրաժարականը և հաստատեց Երուսաղէմի Պատրիարքական ընտրութիւնը։ Տ. Ճարուխիւն Սրբազան հռչակեցաւ Պատրիարք Երուսաղէմի և սկսաւ յիշատակուիլ Եկեղեցւոյ ոմանց մէջ։ Այսպէս պահպանեցաւ չատերուն փափաքը և բացուեցան դռները Պատրիարքական Թեկնածուներու առջև։ Տ. Ճարուխիւն Սրբազան կայսերական Իրատէն առանալուն պէս ժողվեց իւր բոլոր Թղթերն, թոթվեց իւր ոտից փոշին և քաշուեցաւ յերուսաղէմատուն զբաղելու համար մի միայն Երուսաղէմայ գործերով։ Խառն ժողովը երկուշաբթի օր Պատրիարքարան գումարեցաւ և ըստ Սահմանադրութեան Տեղապահի ընտրութեան ձեռնարկեց։ Կրօն. և Քաղ. ժողովներն դիւրաւ համաձայնեցան, բան մը որ ամեն առեն կը պատահի մեր մէջ կռիւներէ, փոթորիկներէ վերջը. քանէից բացարձակ առաւելութեամբ Տեղապահ ընտրուեցաւ Երուսաղէմի Պատրիարքական Փոխանորդ Տ. Սիմէոն Եպիսկոպոս Սէֆէրեան։ Այս ընտրութիւնը կը նշանակէ թէ Ազգ. վարչութիւնը կը փափաքի առաջ ձեռնաշիլել Պատրիարքական գործերէն, ինչպէս որ յայտարարուեր է յառաջին խառն ժողովոյ։ Բոլոր երեսփոխանք ընդ որս նաև Ազգը կը փափաքին անշուշտ օր առաջ տեսնել նորընտիր Պատրիարքը որուն պահուած են բաւական կարևոր գործեր։ Տ. Սիմէոն Եպիսկոպոս խելացի, ղեղուկ և պարկեշտ եկեղեցական մ'է, կը սիրէ գործել և ունի դիւրութիւն գործելու. վարչական սխալներէ կղզուշանայ. և որ ամենէն մեծն է Պատրիարքական ընտրութեան առջև ոչ միայն դժուարութիւն չը յարուցաներ այլ և ամեն դիւրութիւն կընծայէ, ըստ որում Պատրիարքութեան Թեկնածու չէ, և կուզէ օր առաջ քաշուիլ Տեղապահէ պաշտօնէն։ Մեր կրօն. ժողովն որուն գոգցես ճակատագրեալ է ամեն նոսի մէյմէկ վարչական սըխալ գործել, իւր վերջին նիստին մէջ սխալ մ'եւս գործեր է. որոշեր է շրջաբերական ղրկել բոլոր քարոզիչներուն և առաջնորդներուն որպէս զի Տ. Ճարուխիւն Սրբազանի անունն յիշատակուի իբրեւ Պատրիարք երուսաղէմի և Տ. Սիմէոն Սրբազան իբրեւ Տեղապահ Կ. Պօլսոյ Պատրիարքութեան։ Կրօն. ժողովն դիտութեամբ կամ անգիտութեամբ չէ ուզեր նկատողութեան առնուլ երուսաղէմի նորոգ հաստատեալ կանոնադրութիւնն որ երուսաղէմի Պատրիարքին յիշատակութիւնն յետ ուխտին կատարել կը տրամադրէ։ Նոյնպէս նկատողութեան չէ առներ սա կարևոր պարագան թէ անցելոյն մէջ սովորութիւն չկար Տեղապահի անուան յիշատակու-

թեան։ Կրօն. Ժողովն կարծեմ իրաւունք չունէր այսպիսի կարևոր տնօրէնութիւններ ընելու. ըստ որում այս ամենը Խառն Ժողովոյ իրաւունքն են, ինչպէս կը վկայեն Պատրիարքարանի արձանագրութիւնք։ Մայր Դիւանը իմացաւ և այս մասին դիտողութիւն ըրաւ Կրօն. Ժողովոյ պատրաստուած չրջաբերականներուն ետ ճնացին։ Տեսնենք այս խընդիրն ուր պիտի յանգի։

Պատրիարքական Տեղապահի Պուլրուլթուլին ժամանումէն վերջը Ազգ. Ժողով պիտի դումարի Պատրիարքական հրաժարման ընդունելութեան, երուսաղէմի Պատրիարքական ընտրութեան հաստատութեան Իրատէն և Պատրիարքական Տեղապահի հաստատութեան Պուլրուլթուն լսելու համար։ Ժողովն պիտի յանձնարարէ անշուշտ Տեղապահ Սրբազանին վերոթացնել Պատրիարքական ընտրութեան դժդողութիւնները. նախ պատրաստել ինքն Օսմանեան հողին վրայ գտնուած բոլոր եպիսկոպոսաց անուններն, որոց մէջէն եկեղեցական Համագումար Ժողովն քուէով պիտի որոշէ այն եպիսկոպոսներն զոր ի կրօնական անընդունելի չը համարիր։ Քազ. Ժողովն սոյն ցանկին մէջէն պիտի որոշէ 5 ընտրելի իւրեանց քազ. հանդամանաց ու կարևորութեան համեմատ։ Թէ Համագումար Ժողովոյ և թէ Քազ. Ժողովոյ կրկին ցանկերն Ազգ. Ժողովոյ խորհրդարանին մէջ պիտի կախուին։ Ազգ. Ժողովն աղատ է Քազ. Ժողովոյ ցանկէն դուրս բայց ոչ Համագումար Ժողովոյ ցանկէն դուրս Եպիսկոպոս մը ընտրել Պատրիարք Թուրքիոյ քուէից բացարձակ առաւելութեամբ։ Եթէ քուէից բացարձակ առաւելութիւն չը դոյանայ, առաւելագոյն քուէ ստացող 2 Եպիսկոպոսներու վրայ համեմատական ընտրութիւն կը կատարուի։ Եթէ հաւասար քուէ ստացուի, վիճակաւ կորոշուի Պատրիարքը։

Սահմանադրական սկզբունք է որ ընտրեալ Պատրիարքը Տէրութեան և Ազգին կատարեալ վստահութիւնն վայելող Եկեղեցական մը պէտք է լինի, հետևաբար Ազգ. Ժողովն պարտաւոր է Սահմանադրական սոյն սկզբան հետևիլ Պատրիարքական ընտրութեան մէջոցին։ Հակառակ պարագայի մէջ Տէրութիւնն իրաւունք կունենայ դիտողութիւններ ընել և թերևս Վէթօլի իրաւունքն ի գործ դնել։ Այս կարծիքն թերևս տարօրինակ թուի շատերուն, սակայն պէտք է խոստովանիլ թէ Սահմանադրական ճշմարտութիւն է։ Ձեր ուշադրութիւնն կը հրաւիրեմ Սահմանադրութեան երրորդ յօդուածին վրայ որ է հետևեալը։

Յօդուած երրորդ. «Ընտրութիւնը կատարուելէն ետքը տեղեկագիր մը կը շինուի՝ զոր բոլոր բազմականք կստորագրեն, և Տեղապահի միջնորդութեամբ Խարձրագոյն Դրան կը մատուցուի, և Պատրիարքը կը հաստատուի ըստ վաղեմի սովորութեան՝ կայսերական հրամանին համեմատ»։

Այս յօդուածը անորոշ է և ճշդած չէ Պատրիարքական հաստատութեան պարագայներն։ Իսկ Տաճկերէն բնագիրն բոլորովին կը տարբերի Հայերենէն։ Ահաւասիկ տաճկերէնը.

«Իւչիւնճիւ մատտէ». «Էմրի ըէսիտե խիթամ օլորգտա, պիր գրիմա մահզար գալէմէ ալընարագ, հուզուրը Մէճլիս Թարագիընտան իմդա վէ Գա'իմագամը մուսա'ատէյէ վասրթասըյէ Պապը-Ալիե Թագտիմ գրլընըը. վէ եգ գատիմ օլակէլտիկի վէճհլէ, Իրատէի Ա'ինիեէյէ Թէվաֆուգ խլէտիկի հալտէ Բաթրիդ Նասը ու Թա'ինի գրլընըը»։

Ինչպէս կը տեսնուի, սոյն երրորդ յօդուածին հայերէն Թարգմանութիւնն կը տրամադրէ Թէ ընտրեալ Պատրիարքը կը հաստատուի ըստ վաղեմի սովորութեան՝ կայսերական հրամանին համեմատ։ Իսկ Տաճկերէն բնագիրը կըսէ Թէ ընտրեալը եթէ Տէրութեան կամաց համաձայն է, իրրև Պատրիարք կը հաստատուի։ Կրնամք հետևցնել Թէ ընտրեալը եթէ Տէրութեան կամաց համաձայն չէ, չը հաստատուիր։

Հոս կը ծագի ամենամեծ խնդիրը մը, այն է «Վէթօլի» իրաւանց խնդիրն զոր ժամանակին նախարարապետը չէ անտեսած և զայն չեշտելով դրած է տիրող օրինաց մէջ։

Փափաքեցայ այս խնդիրն պարզել որպէս զի Ազգ. Երեսփոխանք գաղափար ունենան և ըստ այնմ քուէարկեն նորոգ Պատրիարքը, զգուշանալով անշուշտ «Վէթօլի» իրաւանց դործադրութենէն որ սահմանադրապէս տրամադրեալ լինելով կրնայ Ազգային ընտրական իրաւանց նոր հարուած մը տալ և այսպէսով վիրաւորել Ազգային արժանապատուութիւնը։

Առիթ պիտի ունենամ այս մասին աւելի երկար դրելու և լուսաւորելու մեր Երեսփոխանները։

ՍՈՒՐ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

1888 Յունիս 5, Պարտիզակ

Հայրենիք չաբաթաթերթի ..... մէջ Պարտիզակէն առ Պատ. Խմբագրութիւնդ յղեալ յօդուածն կարդացինք։ Յօդուածագիրն կը խոստովանի նախ բարեմտութեամբ թէ դիւղիս վարժա-

1888 Յունիս 2, Փիլիս

Փիլիս Բերիոյ հիւսիսային դին 12 ժամ հեռաւորութիւն ունեցող փոքրիկ քաղաք մ'է, տուները կանոնաւոր, երկիրն յոյժ բարեբեր, ուտեստի կողմանէ դրեթէ ամէն ինչ առատ և դիւրագին է, բայց 5-6 ամիսէ ի վեր թանկութիւն տիրեց, որոյ պատճառն մարախ ըլլալով արդէն երևնալու վրայ է. բնակչաց մեծագոյն մասանց հարստութիւնը ձիթենիներէ, այգեստաններէ, և պարտիզներէ բաղկացեալ է, չմոռնանք ասել թէ այս քաղաքին ձիթախիւղը ընտիր է, իսկ անցեալ տարին շատ նուազ լլնելուն աղագաւ քաղաքացիք յետին ծայր թշուառացան. Փիլիսու նիւթականին վրայ երկարօրէն գրել հարկ չեմ համարիր այլ կուզեմ Հայրենեաց աղնիւ ընթերցողաց՝ ներքին կացութեան վրայ փոքր ինչ տեղեկութիւն հաղորդել. Կան աստ 2000 տուն չափ Մահմետականք. 500 տուն Հայ. 120 տուն Բողոքական, Յոյն, Պապական և 30 տուն Հրէայ. սոքա անխտիր են և շատ սիրով կապրին միմեանց հետ, իրը պարկեշտ քաղաքացիք. Հայք ունին Ս. Յովհաննէս անուանք մի փառաւոր և հոյակապ եկեղեցի, սակայն ցաւալին այն է որ այսքան ժողովուրդք անհովիւ են. յիրաւի 2 քահանայ կայ, բայց այն սրբազան անունը կրելու արժանաւորութիւն չունին որոց մին է Տ. Յովհաննէս ներկայնօրեա, կախարդ, արբեալ, բայց որքան որ գրեմք, դարձեալ գրուածները պատիւ կը համարի, ոչ թէ նախատինք, ամչնալն ի՞նչ է չգիտեր, փորձեալն կրկին փորձելն յիմարութիւն է. քաղաքացիք ասոր ապօրինաւոր ընթացքէն դայթակղելով եկեղեցի անգամ չեն յաճախեր, վասն որոյ Ազգային կրօնական ժողովոյ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք այս խնդրոյն վրայ որ անյապաղ դատաստան մ'առնեն. այսպիսի կղերականք Հայոց եկեղեցականաց անունը կ'արատաւորեն. Գալով մնացեալ բաւական է որ սոսկ կարդալ գիտեր. քանիցս կիլիկիոյ Տ. Մկրտիչ Կաթուղիկոսին դրեցաւ մի քահանայ ղրկելու համար. իսկ Նորին Վեհափառութիւնը ունկնդիր միանգամ չեղաւ. աստ երեք արական և մի իգական ընկերութիւնք կան, որոց Ա.Է Արուսեակ ընկերութիւն 15 տարիէ ի վեր կազմուած, այժմ 250 ոսկիի չափ դրամագլխի տէր է. ունի մի վարժարան նախակրթարան, և ծաղկոց. և 2 դաստիարակ որոց մին ընիկ տեղացի, և միւսը Սեբաստացի. որ այժմ ընակութիւնը Անթիաք հաստատած է: Այս ընկերութեան անդամները գործունեայ, հարուստ և խելացի անձեր են. դպրոցին մէջ ամենակատարեալ կերպով մի ծրագրի համաձայն դասերը կանոնաւորուին. Բ. Լեռնեան ընկերութիւն, 4 տարի յառաջ կազմուեցաւ. ունէր 365 անդամ, իսկ այսօր 45

բանն կատարելութեան հասած է, և 1882թուականէն յառաջ ունեցած վիճակին բաղդատմամբ՝ այսօր մեծ առաւելութիւն ունի. սակայն դիւղին բնակչաց աղքատութիւնն ի նկատի առնելով պատշաճ կը համարի որ վարժարանի այժմեան ուսումնական ընթացքն նախակրթարանի վերածուի, վասընզի աղքատ տղայք կը զրկուին ուսման և դիտութեան լոյսէն, դպրոցական թոշակի պատճառաւ արտաքսուելով վարժարանէն. Սակայն յարդոյ յօդուածագիրն կը զլանայ յիշեցնել թէ դպրոցական թոշակ ըսուած չնչին դումարն նախակրթարանի տղայոց համար 10 և ուսումնարանի աշակերտաց համար 20 փարայ է, և այս չնչին դումարին համար իսկ մեծ դիւրութիւններ ընծայուած են աշակերտաց. Հոգաբարձութիւնս հրապարակաւ կը յայտարարէ թէ քնաւ ոևէ պարագայի մէջ աշակերտ մը արտաքսուած չէ վարժարանէս և ոչ իսկ վոքը թերութիւն դործուած է աղքատիկ աշակերտաց կրթական վիճակին նկատմամբ, ընդհակառակն աւելի սիրելի եղած են մեզ վարժարանիս պաշտօնական մարմնոց. Այդէն ոչ սակաւ աղքատիկ մանուկներ ձրիաբար ընդունուած են վարժարանիս մէջ վկայութեամբ քահանայից և թաղական խորհրդոյ. Փափաքելի էր որ Պ. յօդուածագիրն պնդէր առաւել ևս յառաջադէմ վիճակի մէջ դնելու վարժարանիս ընթացքն, և ոչ թէ այլ ընդայլոյ ենթադրութիւններ ընէր 10 կամ 20 փարաչաբաթական թոշակի մը վճարման համար որ չէ ա՛նքան դժուար և անմատչելի ժողովրդեան միջակ դասուն համար. Իսկ յօդուածագրոյն այն ատութիւնն թէ հարուստի տղայք աղատ համարձակ, առանց թոշակի, կը մտնեն ի վարժարան և այսու աղքատ տղայք կը մերժուին, բոլորովին հակառակ է ճշմարտութեան, Թերևս Հոգաբարձութեանս շաբաթական թոշակաց վճարման յատկացեալ տետրերէն տեղեկութիւն չունի յօդուածագիրն. Արդարև կան հայրեր որ ազդային վարժարանին կողմանէ պահանջուած թոշակէն դժգոհելով, չեն խղճեր 40 փարայ շաբաթական թոշակ վճարելով ուրիշ վարժարաններ ղրկել, այս ալ շատ քիչ անդամ պատահած է.

Ի սէր ճշմարտութեան և իշնութիւն գայթակղեալ մտաց, հաճեցէք, ... Խմբագրապետ էֆէնտի, հրատարակել Հոգաբարձութեանս պաշտօնական յայտարարութիւնն Ձեր պատուական լրագրոյ մէջ:

Մնամք յարդանօք
Ի դիմաց
Հոգաբարձութեան Ն. և Շ. երկոտս.
վարժարանին
Առենադպիր Առենապետ
Մ. Յարութիւն Գ. Քիւրկնրեան Խաչերես Պէլիճեան

մնացած է մի անառակ մարդու համար որոյ անուն է (Աւետիք) այսու ամենայնիւ զինքը մեր եկեղեցին չընդունիր բայց դարձեալ ապդին ղեկը և դպրոցին համայն կառավարութիւնը ձեռքն է, Յաւալին այն է որ Քիլիսու երևելիները անգամ կը լռեն. կարծեմ թէ տաճկերէն առածը կը մոտաբերեն (նամուսլարընը թայ էթմէյօրլար) այս օրերս աղքատիկ վարժապետը վռնտելով, անոր տեղը իր մէնակ զաւակը բազմեցուց, յօդուտ անձնականին ոչ թէ ապդին. 2 դասատու ունին, որոց մին մայրենի լեզուն անգամ չդիտեր. (Թրքախօս է) իսկ միւսը ժամ մը առաջ կուգայ Արուսեակի դաստիարակչէն Թուարանութիւն դաս կառնէ յոտոյ լինքն ևս աշակերտաց կաւանդէ։ Ազնիւ ընթերցողք, այս պարոնին քովը (դրուշը), (փարա), (փարան ապճէ) ընել մեծ վարպետութիւն է. ոբովհետև Քիլիսցիք ուսեալ չեն. և չեն հասկնար. վերջապէս յիշեալ պարոնը կուզէ որ քաղաքիս մէջ ուսումնական մը չգտնուի, եթէ գտնուի, բարեբարին միջոցաւ որ է (Աւետիք) կը հրաժարեցնէ թէ որ վարժապետ է, ինչպէս որ 2 տարի յառաջ ծովսէվի էֆ. Սվաճեանը։ Գ. Հայկազեան նորակազմ ընկերութիւն, ունի մի վարժարան դրեթէ մի դասատու, որ սոսկ հայերէն և ձայնաւորութիւն գիտէ. մօրուսաւոր լինելուն պատգաւ Քիլիսցիք զայն չատ կը յարգեն. աղւոր շարական կերգէ ևայլն։ կանանց ընկերութիւն որ կը կոչուի Զասիլեան, բայց ցրուած են. ունի մի վարժարան 60 աշակերտուհիներով. որ մի վարժուհիէ կը կառավարուի, բնիկ Անթափցի, համեստ և հեզաբարոյ. դպրոցի մէջ կաւանդուին հեռևեալ դասերը. Հայերէն, կրօնագիտութիւն, Թուարանական չորս գործողութիւնք, վոքրիկ Բնական պատմութիւն և ձեռագործ. դպրոցը եկամուտ չունի այլ աղջկանց չաբաթականներով և ձեռագործներով կը կառավարուէր. իսկ այս տարի չատ ցաւալի վիճակ մ'ունի. երանի թէ Միացեալ Ընկերութեան Մեծ. անդամք կարդալով Հայրենիքը, օգնութիւն մ'ընէին, որոց աղդասիրութիւնը անուրանալի է։

ԼՈՒԹՓԻ

---

4 Ցունիս, Մաղնիսա

Տեղացի երկու քահանայք, Պատրիարքարանի հրամանաւ, և Ժմիւռնիոյ կրօն. ժողովոյ արտօնութեամբ, հակառակ Իրատէի ժողովոյ մէջ կընքուած պայմանագրոյն ինչպէս յայտնի է «Հայրենիքի» ընթերցողացդ, ամէն մ'լմեր է քահանայադործելու համար վերադարձած են ատ, ինչպէս արդէն յայտնի է միչտ ընդդիմացած է այս երկու քահանայից՝ խռովութեանց սկզբնապատճառ լինելնուն պատճառաւ. և մինչ այսօր այս քահանայից արդիլած է մնալ յեկեղեցի։

Ցեղւոյս առեւտուրք նմանը չտեսնուած կայուն վիճակի մէջ են, որով չատ արհեստաւորներ դադարեցուցած են իւրեանց դործերը։ Նա մանաւանդ ոստայնանկութիւնը որ ասկէ առաջ Մաղնիսայի (ալաճան) առաջին կը դասուէր, այսօր մանածի դինով (ալաճա) չը ծախուիր, մեծաւ մասամբ ոստայնանկներն ուրիշ այլ և այլ դործերու ձեռնարկած են իւրեանց օրապահիկն ճարելու համար։ Ցաւալի է նա մանաւանդ վերի Թաղի Հայոց վիճակն որոնց բոլորն դրեթէ ոստայնանկ են։

Ի Մամխանէ վուղոց 26 տարու Ցոյն մանկամարդուհի մը 4 զաւկի տէր յունիս 2 հինդշաբթի օր ահռելի անձնասպանութիւն մի դործեց։ Ցիշեալ մանկամարդուհին 17 տարու հասակին կամուսնացայ. ամուսինը խիստ արբեցող լինելուն չատ անդամներ կը դանակոծէ եղեր այս ողորմելի արարածն, և մի քանի անգամներ ևս բէվոլվէրով յարձակումներ կընէ տիկնոջ։ Վերջին օրերս երկանը տարակայութեան ղոքանչին հետ գժտելով իւր փոքրիկ մանկիկին դրկած աճապարելով կը դիմէ դրացւոյն տունը ու տան մէջ դանուած հորին մոտենալով երբ կը պատրաստուի մանկան հետ ինքզինք նետել հորին մէջ, տանտիկինը հազիւ հազ կը հասնի մանկիկին դրկէն կազատէ, և դիմալով աղաղակները կարձակէ, և չրջապատէն բռնելով կուզէ ազատել, բայց ի դո՛ւր, չրջապատն (դիւրնիւռն) չդիմանալով սորա ընդդիմութեան վերջապէս կը պատռի ու սա անվեհերը կը դիմէ մահուան ովկիանոսի անդունդն, անմիջապէս կառավարութեան խնաց կը տրուի, կուգան կը հանին փոլիսները ոստիկաններ և երկու ժամէն մանկամարդուհին հորէն կը հանեն մեռած, երեկոյին առանց հանդիսի կը թաղեն։

*
* *

Մաղնիսա, 13 Ցունիս

Վերոյիշեալ Ժմիւռնիոյ ոտարամոլ և աղդադաւ խմբակին հեղինակութեամբ յերիւրեալ և անստորագիր մի նամակ կարդացինք «Փռնչ» լրագրոյ 2101 թիւ թերթին մէջ, որ պատասխան էր Մաղնիսայու երիտասարդութեան այն ճչմարտասէր դրութեան, որ հրատարակեցաւ պատուական լրագրոյդ 3284 թուահամար թերթին մէջ։

Ժմիւռնիոյ այդ խմբակն և մանաւանդ այս խմբակի տիքթաթօր Թագուոր աղայ Ձերմակեանն՝ որ քայս օրերս անձերելի ստախօսութեամբ ակռան Մաղնիսայու նկատմամբ թիւր և բոլորովին կեղծ ու պատիր տեղեկութիւններ հաղորդել իր-

րև Թղթակից «Արեւելք» և «Փունջ» օտարամոլ լրագիրների, պարտին դիտալ թէ՝ ամենայն ինչ չափ ու սահման ունի, պատչաճաւորութեան սահմանէն խոտորում կամ չեղում, ապագային մի մեծ պատասխանատուութեան կենթարկէ զիրենք։

Այդ խմբակ, Մելքոն Զաքրեան՝ որ գործիք մ'է սոցա չարամտութեան ծաւալման, համեստ և ըմպիտ կը ներկայացնէ, և մանաւորելով զիւր քան մեր անձն տգէտ և անբարոյական կանուանէ, թէև դիտութիւնը սիրելէ, և անբարոյականներն ատելէ զատ ուրիշ մխիթարութիւն մը չունիմ անցաւոր կենցաղոյս մէջ։

Կը զարմանանք վերատին թէ՝ այդ Մելքոն Զաքրեան ոչ միայն համեստութեան և լրջմտութեան յատկութիւն չունի, այլ գիժքաղաքար այս չառերն անգամ հասկնալու կարողութենէ խոպառ զուրկ մի խմաստակ և ոչխարամիտ մ'է։

Ես կը հաւատամ թէ այս դրութիւն ինչպէս և իրօք հատատուեցաւ՝ երբեք Մաղնիսայէն ղրկուած չէ։ Սակայն «Փունջ» լրագրի օտարամոլ խմբագիրն՝ որ ինչպէս կը տեղեկանամք՝ արժանացած է «Մշակ» լրագրի ծանօթ փառքին... քրտուած տեսնելով զիւր լրագիրն, դիտնալով հանդերձ զայս էրողութիւն, հրատարակած է. քանդի Ամեն. Մելքիսեդեկ Սրբազանի և Գեր. Յակոբոս վարդապետ Շահպազեանի նկատմամբ հայհոյութիւններ կային։

Կը թողում ք այն չաղակըտան դրութեան ձանձրացուցիչ մեծ կտորներն՝ որոց արդէն Մաղնիսայու երիտասարդութիւնն իւր նշանաւոր հեգնագրով պատասխանած լինելով կրկնութիւն մի դուցէ ձանձրացնէ լրջամիտ ընթերցողներն։

Խեղճ մարդիկ, իրենք զիրենք մոռացած են իսպառ, և այսպիսի գձուձ միջոցներով կամին միւոց հանրային կարծիքը մոլորել։

Սակայն Մաղնիսայու թէ ժողովուրդն, և թէ լրջամիտ երիտասարդութիւնն քամահրելով ի սրտէ Զմիւռնիոյ մնաւոդի ու տեղւոյն մի քանի չարամրաց ու յիմարաց խմբակին ամէն զրպարտութիւններն ու արարքները, կը սիրէն և պիտի սիրեն միշտ իւրեանց հրաժարեալ Ամենապատիւ Մելքիսեդեկ Սրբազանն ու բազմերախտ քարոզիչ Գերապատիւ Յակոբոս վարդապետ Շահպազեանն, ընդորս եւ ես։

(Առաղձագործ երիտասարդ)

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

—o—

Վիլհելմ Բ. կայսր, իբրև Գերմանիոյ կայսր, Տալմսթատին (գերմանական երեսփոխանութեան) առջև ներկայանալէն և դահաճառը կարդալէն երկու օր յետոյ, նոյն հանդիսիս գնաց ներկայացաւ Բրուսիոյ երեսփոխանաց ժողովոյն, և հոն ալ առիչ դահաճառ մը կարդաց, ուղղեալ յատկապէս Բրուսիոյ ժողովրդեան։ Երբ Թագաւոր-Կայսրը գահոյից առջև կանդնեցաւ, Պիզմարք Իշխան, իբրև Բրուսիոյ Նախարարապետ, ամենահլու խոնարհութիւն մ'ընծայել. Ն. Վեհափառութեան մատոյց դահաճառը, զոր Վիլհելմ Բ. կարդաց զօրեղ ձայնիւ մը, իւր փետրաւոր զինուորական գլխարկը գլուխը դրած, մինչ բոլոր ունկնդիրք, երեսփոխանք, Սենատոր ժողովոյն անդամք և Իշխանք, բաց գլխով առջի վրայ կը կենային։ Վիլհելմ Բ. իւր մեծ-հօր և հօր մասն յիշելէ յետոյ, բարձրաձայն և հանդիսաւոր արտասանութեամբ մը սահմանադրական երդումն ըրաւ, ըսելով. «Կ'երդնում «ամենայն հաստատամտութեամբ պահել և անվթար «պահպանել Տէրութեան Սահմանադրութիւնն, և «իչխել համաձայն Սահմանադրութեան և օրինաց։ «Ա՛ռ այս Աստուած օգնական լինի ինձ։» Ցետոյ, պարզելով իւր քաղաքականութիւն, Վիլհելմ Բ. կ'րսէ թէ ըստ Սահմանադրութեան հաստատուած ժողովրդային իրաւունքները կրճատելու դիտում չունի թէև, բայց միանգամայն որոշած է անվթար պահել և ամէն ձեռնձգութենէ զերծ կացուցանել արքայական դահնուն իրաւունքները, ինչպէս երդնուած են Սահմանադրութեամբ։ Զայս յայտարարութիւն այնպիսի զօրաւոր չեշտով ըրաւ, որ ցոյց կուտար թէ իւր Մեծութեան իրաւունքները ամենայն նախանձախնդրութեամբ պիտի պաշտպանէ։ Յայնց թէ կրօնային ներողամտութիւնը պիտի պաշտպանէ, ըստ օրինակի իւր նախորդաց, և յատուկ դոհունակութեամբ մը յիշեց Բրուսիոյ և Վատիկանի միջև պատուաւոր յարգադրութեան մը կնքուիլն, և Բրուսիոյ մէջ կատարուած քաղաքային վարչութեան վերաբերեալ բարենորոգութիւնները։ Գոհութեամբ հաստատեց նաև Բրուսիոյ երեսփոխից վիճակին բարւոքուիլն։ Ցիչելով Բրուսիոյ գլխաւոր գետերուն յորդումն, և գետերեզերեայ դաշտաց կրած վնասները, չնորհակալութիւն յայտնեց անոնց որք նպաստած էին ըստվիմման այս աղետից պատճառած թշուառութեան։ Այս խօսք ծախսհարութեամբ ընդմիջեցաւ։ Բայց աւելի ջերմագին էին ծափահարութիւնք, երբ Ն. Վեհափառութիւն աւարտեց դահաճառն, յայտարարելով թէ իւր Թագաւորութեան գլխաւոր սկզբունքը պիտի լինի Մեծին Ֆրետերիկի այն առած թէ Թագաւորը պետութեան ապաստարն է։

Այս ծախսհարութեանց միջոցին, Թագաւոր կայսրն իւր ձեռքն երկնցուց Պիզմարք Իշխանի ձեռքը սեղմելու համար, և Իշխան Նախարարա-

պետը խոնարհելով ամենայն երկիւղածութեամբ համբուրեց իւր նոր տիրոջ ձեռքն։ Ապա Ժողովոյ Նախագահն երիցս «Կեցցէ՛ Արքայն» աղաղակեց, կրկնեց Խորհրդարանն, և յայնժամ երիտասարդ Վեհապետն իւր արքունեաց հետ քաշուեցաւ, «Բրուսիոյ ժողովրդեան ներկայացուցիչներուն վրայ սա տպաւորութիւնը թողլով թէ յոյժ բարեբաստիկ խոստումներ կուտայ նոր Վեհապետն՝ իւր առաջին խօսքերէն դատելով», կ'ըսէ «Թայմզ»ին Թղթակիցը։

ՕՋԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երկուշաբթի օր Խառն Ժողով գումարեցաւ ի Պատրիարք սրան Ատենապետութեամբ Վսեմ. Սիմեն Պէյի։ Նախ կարդացուեցաւ Արդարութեան գործոց Վսեմ. Նախարարին կողմէ ուղղեալ պաշտօնագիրը որ Ամեն. Տ. Յարութիւն Սրբազանի հրաժարականի ընդունելութիւնը կը յայտներ և Երուսաղէմի Պատրիարքական ընտրութեան վաւերացուած լինելը ծանուցանելով կը յանձնարարէր Կ. Պոլսոյ Պատրիարքական Տեղապահին ընտրութիւն կատարել, կրօնական և քաղաքական ժողովներէն իւրաքանչիւրէն 20 անդամ ներկայ էին։ Նախ՝ կրկին ժողովներն առանձին խորհրդակցեցան յետոյ խառն նիստ կազմեցին։ Անմիջապէս Տեղապահի ընտրութիւն կատարուեցաւ գաղտնի քուէարկութեամբ և քուէից բացարձակ առաւելութեամբ Տեղապահ ընտրուեցաւ Գեր. Սիմէոն Եպիսկոպոս Սէֆէրեան։

Տեղապահ Սրբազանը Խառն Ժողովոյ առ ինքն ցուցուցած վստահութեան համար չնորհակալութիւն յայտնեց. սակայն խնդրեց որ Պատրիարքական ընտրութիւնը փութով կատարուի. քան որում ինքը մեկ ամիսէ աւելի պաշտօն չը կրնար վարել։ Ժողովը ոյն փափաքանաց համակերպեցաւ. անմիջապէս ընտրութեան մաղպաթան ստորագրելով բոլոր Ժողովականներէն և ինքուելով Կրօնական և Քաղաքական Ժողովոց ինիքներուին Բ. Դրան մատուցուեցաւ։ Տ. Յարութիւն Սրբազան ոյն Մաղպաթային կցեց գիր մը զոր ստորագրած էր իբրև Պատրիարք Երուսաղէմի և որով Վեհ. Սուլթանին համար բարեմաղթութիւնները կընէր։

—

Պատրիարքական Տեղապահի ընտրութեան Մաղպաթան Բ. Դրնէն կայս. պալատը ղրկուեր է վաւերացուելու համար։ Գուլրուլթուն այսօր վաղը կսպասուի։

—

Եէնի-Գարու Երեսփոխանական ընտրութիւն կատարուելով, քուէից բացարձակ առաւելութեամբ Երեսփոխան ընտրուեցան Վսեմ. Արիկ Էֆ. Ունեճան և Մեծ. Մարուգէ Էֆ. Ֆրէնկեան։

—

Յովհաննէս Էֆ. Տէրոյեանց, Աղգ. դրականութեան նահապետը իւր մահկանացուն կնքելով ի խոր ծերութեան յուղարկաւորութեան ախուր հանդէսը կատարուեցաւ երէկ Իւսկիւտարի Սուրբ Խաչ Եկեղեցին։ Ներկայ էին Ամեն. Խրիմեան Սրբազան, Գեր. Նար-Պէյ Սրբազան, տասնէն աւելի վարդապետներ. բաւական թուով քահանաներ եւ ժողովրդեան բազմութիւն մը։ Ամեն. Խրիմեան Սրբազան Ս. Խաչ Եկեղեցին և Գեր. Խորէն Սրբազան դերեզմանատունը պամբանականները խօսեցան, իրաւամբ ցաւ յայտնելով որ ուսուցչական մարմինն ամբողջ, Աղգ. պաշտօնեութիւնը և ժողովրդեան հոծ բազմութիւն մը չէին յօժարած պատուել ազգային հնօրեայ և բազմարդիւն վաստակաւորի մը յուղարկաւորութիւնը։ Արդարև ցաւալի է որ այսպիսի բազմամուտ ծերունւոյ մը դրական և ուսումնական ծառայութիւնք շատ շատ կը մոռցուին և Աղգ. Վարչութեան և այլ մարմիններու կողմէ արժանավայել յարգանքն ու վեծարանքն չը մոռցուիր, վեծարանք զոր չեն խղճար շռայլել հաղիւ մի քանի քերթուածներով կամ վէպերով ծանօթացած նորահաս երիտասարդներու։

—

Ուսումնական Խորհուրդը իւր սովորական նիստն ըրաւ երէկ Աղգ. Պատրիարքարանի մէջ և ինչ ինչ խնդիրներ տնօրինեց։

—

Ամեն. Տ. Յարութիւն Սրբազան ինչպէս ծանուցած էինք մեր վերջին թուով, բոլոր Նախարարաց այցելութիւնները ընդէմ և չնորհակալութիւն յայտնելէ վերջը կայս. պալատը գնաց և երկրորդ Սենեկապետ Վսեմ. Հաճի Ալի Պէյի ներկայանալով չնորհակալութիւն յայտնեց իւր հրաժարականին ընդունելուըն և Երուսաղէմի Պատրիարքական ընտրութեանն հաստատուելուն համար։ Վսեմ. Հաճի Ալի Պէյ անմիջապէս Վեհ. Սուլթանին հաղորդեց Տ. Յարութիւն Սրբազանի չնորհակալութիւնը որ կայս. բարևներն հաղորդելով հետևեալ խօսքերն ըսաւ. «Կը սիրէի ղինքը և չպիտի ընդունէի իւր հրաժարականն, սակայն Երուսաղէմի Պատրիարք ընտրուած լինելուն և իր ծերութեան պատճառաւ ըրած թախանձանացը ղիջայ»։

Տ. Յարութիւն Սրբազան ի պատասխանի ջերմ բարեմաղթութիւնները ըրաւ և մեկնեցաւ կայս. պալատէն։

—

Երուսաղէմի կառավարիչ Վսեմ. Րէուֆ փաշա հեռագրաւ չնորհաւորած լինելով զՏ. Յարութիւն Սրբազան իբրև Պատրիարք Երուսաղէմի, Ն. Սրբազնութիւնը հեռագրաւ չնորհակալութիւն յայտնեց։

—

Պրուսայի առաջնորդ Գեր. Բարթուղիմէոս Ս.

Աբբ-եպիսկոպոս ալ հեռագրաւ շնորհաւորած ըլլալով զՏ. Յարութիւն Սրբազան, Ն. Սրբազնութիւնն շնորհակալութեան գիր ուղղեց։

—

Բազէչէն Ազգ. Պատրիարքարան ուղղեալ հեռագիրը մը կը ծանուցանէ թէ Աբժ. Տ. Բարթուղիմէոս վարդապետ Պաղճեան Բազէչէն մեկնած է երթալու համար, որոյ առաջնորդական Տեղապահի պաշտօնն յանձնուած է իրեն Ազգ. Վարչութեան կողմէ։ Իսկ Աբժ. Մեսրոպ վարդապետ Մոկացեան հրաժարած է Բազէչի առաջնորդական Տեղապահի պաշտօնէն։

—

Կրօն. Ժողովը որոշած լինելով որ Գեր. Տեղապահ Սրբազանի անուան յիշատակութիւնը լինի մայրաքաղաքիս և գաւառաց եկեղեցւոց մէջ, Մայր Գիւանը ինչ ինչ դիտողութիւններ ըրած էր այս մասին։ Կրօն. Ժողովը արտասովոր նիստ գումարելով եղեւ ի Ղալաթիա որոշեց Գեր. Տեղապահ Սրբազանի յիշատակութիւնը պուլղուրլիի ժամանակուէն վերջը կատարել։

——

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՌՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

Վերջին օրերս ապադրութեամբ ի լոյս ընծայեցաւ Հայաստանեայց Առաքելական Ուղղափառ Ս. Եկեղեցւոյ Ս. Պատարագի խորհրդատետրի Յուշական թարգմանութիւնն հանդերձ մի յառաջաբանով, ի ձեռն Յունադղի և Հայապէտ Մեծ. Տիմիթրաքի Էֆէնտի Զօլաքիոէսի։

Ազգային Պատրիարքարանս պաշտօնապէս կը յայտարարէ թէ՝ խորհրդատետրի թարգմանութիւնն միայն ներկայացեալ է Ազգ. Կրօնական Ժողովոյ և Յմեն. Տ. Յարութիւն Սրբազան Պատրիարք մի միայն նոյն թարգմանութիւնն վաւերացուցած է իրրև հարազատ՝ որպէս կ'երևի Ն. Սրբազնութեան 1888 մարտ 22 և 727 համար պաշտօնագրէն՝ ուղղեալ առ նոյն թարգմանիչն։

Յառաջաբանն քնաւ երբէք ներկայացեալ չէ Ազգային Պատրիարքարանիս։

Պատրիարք. Փոխանորդ.
ԳԷՈՐԳ Վ. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

25 Յունիս 1888, Պատր. Հայոց, Կ. Պոլիս

ձեռ մինչեւ որ ինքզինք գտնայ...։

— Կեղծաւորութիւն մ'է այդ. անկարելի է. այլ եւս ինձ կը մնայ ողբալ իմ կենաց վրայ։

— Գիտցիր սակայն որ քեզ համար հոգի մը ժամանակէն առաջ դերեզման կը մտնէ. դու մարդասպան լինի՞ս... ես որ քու սիրտդ լաւ կը ճանչնամ, երբէք չեմ հաւատար։

— Կը հասկընամ միտքդ կատեայ, կը հասկընամ. սիրտ չանամ մարդասպան չը լինիլ սակայն ոչ անձնասպան....,

— Անձնասպանութիւն. Աստուած իմ. կըրկին մարդասպանութիւն մ'է այդ. կը մոռնաք թէ Մարիեա ալ մաս մ'ունի ձեր կեանքէ. եւ թէ քու մահդ անոր ալ մահը ըսել է... հապա Հայկանո՛ւշ։

— Ըսէ ուրեմն կատեայ ի՞նչ ընեմ. երկու սրի մէջ եմ մնացեր։

— Դերեզմանի ցուրտ գրկէն երկու կեանք միանգամայն ազատելու համար միակ միջոց մը կայ. գիտէք արդէն թէ Մարիեա ալ Հայկանուշի նման անհասկանալի հիւանդութեամբ մը կը տառապի...

— Մարիեայ ա՛լ հիւանդ է՞։

— Այո, ճիշտ Հայկանուշի պէս։

— Ոհ, անոր բացակայութեան պատճառը հիմայ կը հասկնամ... դուն ուստի՞ իմացար կատեա։

— Տօքթօռ Միքայելօֆ, որ Հայկանուշը

կը դարմանէ, պատմեց թէ Մարիեա ալ ճիշդ Հայկանուշի նման անծանօթ հիւանդութեան մը զոհ կերթայ... եթէ

— Է՞, եթէ՛։

— Եթէ միջոց մը, ազդու միջոց մը չը գտնուի։

— Աստուած իմ՛...

—Ինձ միտք դրէք, ես միակ միջոց մը կը տեսնամ այդ երկու հրեշտակները մահուան անողորմ ճիրաններէն փրկելու համար... այսինքն բժշկաց իմացնել պէտք է հիւանդութեան շարժառիթը—սէրը—եւ գուցէ այդ կերպով լինի ուրիշ ձեւակերպութիւն մը տալ դարմանել։

—Կը փափաքիմ այդպէս ընել. բժշկաց հաղորդել գաղտնիքը... ո՛հ. ի՞նչ դժբաղդ աստղի տակ եմ ծնած... մտքէս երբէք չէր անցնէր այս. Հայկանուշ զիս կը սիրէ... եւ երկար ժամանակ իր սէրը ինձմէ ծածկէ... հիմայ կը հասկնամ իր խօսակցութեան մէջ եղած վարանումներու եւ չփոթութիւններու պատճառը... գրանս առջեւ նուաղիլը... ճիշդ է կը սիրէ զիս, բայց Մարիեան... ի՞նչ վիճակի մէջ է արդեօ՞ք...

—Կըսեն թէ լաւ է։

—Կատեայ, կաղաչեմ միջոց մը գտնէր Մարիեայի վրայ ասոյգ տեղեկութիւն մ'առնելու։

—Կը ջանամ, տէ՛ր։

—Շնորհակալ կըլլամ, Կատեայ. գնա Հայ-

ԴՈՐԾՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ՔԵՐԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

—

Ա.ՅԱՏԱՏԱՍԻՐԵԱՑ
Բ. Մ. ՊՕԶՈՒՃԵԱՆ

—

Հետեւողութեամբ հռչակաւոր քերականաց
Լառուսի, Կէուարի, Գուաչէի եւ Լաւիվէ Ճլէօռիի

Սոյն ընդարձակ քերականութիւն իւր մէջ կը բովանդակէ Ֆռանսերէն լեզուի բոլոր կանոններն ու սկզբունքներն, հանդերձ գործնական հրահանգներով, եւ այնպիսի օգտակար ծանօթութեամբք որք ցարդ կը պակսէին ուրիշ քերականութեանց մէջ։ Մայրաքաղաքիս գլխաւոր վարժարանք սոյն գործը գնահատելով, արդէն ընդունած են իրենց ուսանց ծրագրին մէջ։

Գին 7 դահեկան

Դիմել Կեդրոնական գրատուն, Զագմագճըլար Թիւ 56։

ՆՈՐ ԱՂՕԹԱԴԻՐՔ
ՊԱՂՏԱՏԷԼԵԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Համառօտ եւ փոքրիկ աղօթագիրք մը որ շատ յարմարութիւն ունի ը՛տանեաց համար եկեղեցւոյ մէջ գործածելու, եւ կը պարունակէ օրուան ամբողջ աղօթքները։

Ը. ՎԱՐԴՈՎ
ԽՒԻՒՔ ՀՈԴԻՈՑ
կամ
ՍՐԵԽԷԼԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱՑԻՆ ԵՐԳԱՐԱՆ
Կ. ՊՕԼԻՍ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ
(Արամեաց)
1888

Ը. Վարդովեան էֆէնտիի սոյն գործն՝ որ իւր տեսակին մէջ առաջինն է, կը պարունակէ սիւան, կաղէլ, քօչմա, սէմայի, քալէնտէր եւայլն եղանակներու վրայ կարգ մը բանաստեղծական հայերէն երգեր, սուղինաք ֆասըլը իւր ամբողջութեամբը, Տէտէ էֆէնտիի, Նիկողոս աղայի եւ հաճի Արիֆի սէկի ամենէն ընտիր եղանակներուն վրայ երաժշտական այլ եւ այլ երգեր աշխարհիկ լեզուաւ։

Ջերմապէս կը յանձնարարենք մեր ամեն կարգի ազգայնոց սոյն համակրանաց եւ ընթերցման արժանի երգարանն որ կը ծախուի գրավաճառաց քով ի գին մէկ քառորդ մէճիտ։

ՏԷՐ-ԽՄԲԱԳԻՐ
Մ. Ը. ՄԷԼԻՔԵՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ—Մ. ՍԱՐՔԵԱՆ

գքեզ Վահան... եւ կը ներեմ քեզ. զի անմեղ ես...։

Ասպա քանի մը անհասկանալի բառեր եւս թոթովելով կրկին խոր քնոյ մէջ ընկղմեցաւ...։ Արդ սիրելի Վահան, դիտեմ թէ այս տխուր յիշատակ գքեզ կարի պիտի անհանդիստ ընէ, խիղճդ պրկելով կեանքն քեզ զզուելի պիտի ընէ.., սակայն պէտք է գիտնաս որ մարդասպան պիտի լինիս եթէ դարման մը չընես. հիւանդութիւնը ինչպէս կը տեսնաք սրտի հիւանդութիւն մ'է, ախտաճչանն է սէ՛րը —։

Վահանի ոտքերը իրար կը բախէին, ջերմէ բռնուածի պէս վրան դող մ'եկաւ. աչերն փակեց... եւ շրթներն չարժեց։ — Ա՛հ... ի՞նչ կը լսեմ... արդեօք երազ մը չ'է այս։... Հայկանուշ գիս կը սիրէ՛ ... ո՞վ Աստուած իմ ..., Մարիեան սիրելս գիտնայ... ա՛հ. Կատեայ կը նուաղիմ, քիչ մը ջուր...։

Կատեայ շուտով գաւաթ մը ջուր հասուց. Վահան տագնապալի վայրկեանն անցուց, բոլորովին սթափեցաւ։

— Ցուսահատիլ պէտք չ'է, ես քալ գիտեմ թէ կը պաշտպանես Մարիեան բայց Հայկանուշ ալ գքեզ կը պաշտէ, կարող ես զայն գերեզմանի եղերքէն ի կեանս վերադարձնել...։

— Ի՞նչ կրնամ ընել Կատեա. Մարիեան կը պա՛շտեմ։

— Շատ հիւր է, Հայկանուշի սէր կը կեղ-

կաճուչի մօտ, Նէ քեզի պէտք ունի. անոր պահպանիչ հրեշտակն ես. հսկէ մինչտ վրան. քրոջմէ առելի կը սիրեմ գինքը. բայց ինքը գիս Աստուած իմ իրը սիրահար մը կը սիրէ, ա՛հ...

— Հառաչքը մարդուս սիրտը կը մաշեցնեն, մեռա՛ր բարեաւ պարոն

— Երթա՛ս բարեաւ, Կատեայ։

— Վահան ուշաթափ մնայ։ Կատեայի մեկնելէն վերջը ինքնին կը վիճէր... Լաբիւրինթոսի մէջ էր. իւր առջեւ ունէր ծանրակշիռ եւ կնճռոտ խնդիր մ'որոյ լուծումը մարդկին զօրաւոր միտքին անկարող լուծել։

Մարիեա քէ՞ Հայկանուշ — այս էր ահա գինքը տանջող խնդիրը. հաստատ վճիռ մը պէտք էր. ո՞վ սիրտի տար այդ վճիռ, ինքը՞... անհնարին էր։

Ի վերջոյ բաղդն արծաւեց այդ խնդրոյ վճիռը...։